

Voorbeeld uit Walcheren

Gemeente Vertrouwenspersonen in de Protestantse Kerk, Ring Walcheren.

De actualiteit van de afgelopen weken heeft de aandacht voor grensoverschrijdend gedrag aangewakkerd. Een probleem waar gezien de ervaringen, ook binnen de kerk, geen enkele gemeente omheen kan. Gestimuleerd door de Synode heeft het bestuur van ring Walcheren twee jaar geleden het initiatief genomen om ons, ds. Jaap Lukasse en Anneloes Steglich te benaderen of wij vertrouwenspersoon zouden willen worden voor gemeenten in ring Walcheren.

Het was de bedoeling dat wij afgelopen jaren ons voor zouden stellen en in gesprek zouden gaan met kerkenraden en gemeenteleden. De Coronapandemie heeft dat bemoeilijkt en hoewel inmiddels met een flink aantal gemeenten in Walcheren een contract is afgesloten, was persoonlijke kennismaking nog maar beperkt mogelijk. Reden voor ons om ons zelf als vertrouwenspersonen wat uitgebreider aan u voor te stellen.

Jaap en ik zijn in het verleden betrokken geweest bij de Provinciale Werkgroep Godsdienst en Seksueel Geweld van het toenmalige Provinciaal Dienstencentrum van de PKN en hebben in die tijd een opleiding gevolgd voor vertrouwenspersonen. Daarnaast zijn wij beide in ons werk betrokken geweest bij voorlichting en hulpverlening rond misbruik. Inmiddels zijn we beide gepensioneerd en bereid om als vrijwilligers vertrouwenspersoon te zijn voor gemeenten in Walcheren.

De taak van de vertrouwenspersoon is tweeledig. Wij zijn ambassadeur "Veilige Kerk". Door voorlichting te geven over het thema en behulpzaam te zijn bij het ontwikkelen van beleid gericht op een "veilige" gemeente. Daarnaast zijn wij aanspreekpunt voor iedereen in de gemeente (zowel ambtsdragers als gemeenteleden) die te maken krijgt met grensoverschrijdend gedrag binnen de kerk, met name als het gaat om signalen of ervaringen in 'gezagsrelaties'.

Dat laatste woord verdient toelichting, want in de kerk denken we graag dat iedereen gelijkwaardig is. Toch geeft een functie of taak altijd een vorm van macht of gezag. Dat kan op zich heel plezierig zijn, want het betekent dat iemand de verantwoordelijkheid neemt voor de taak die hem of haar is opgedragen. Zoals bij de Voice ervaren musici kandidaten hielpen hun talent te ontwikkelen, zo heeft een dirigente een vorm van gezag bij de cantorij die zij leidt, het kerkenraadslid een zeker gezag vanuit het ambt, een predikant gezag ten opzichte van het gemeentelid waar hij of zij een pastoraal bezoek brengt, de jeugdleider ten opzichte van de kindergroep die geleid wordt enz. "Functionele" macht, die er als het goed is op gericht is om de ander te dienen.

Helaas gaat het in relaties tussen mensen soms fout en zien we dat die dienende macht om kan slaan in misbruik. Dat daar vaak allerlei problemen aan

ten grondslag kunnen liggen zal duidelijk zijn. Aangeleerde opvattingen over man-vrouw verhoudingen, frustraties opgelopen door opvoeding of levenservaring, en zelfs ongezonde geloofsopvattingen kunnen een rol spelen. Zelfs in ons "veilige" Zeeland kennen we de verhalen van slachtoffers van intimidatie of misbruik, ook binnen de protestantse gemeenten. Denk daarbij aan vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar ook aan intimidatie, dreiging of afpersing.

Als vertrouwenspersonen willen wij een veilige plek bieden, waar in alle vertrouwelijkheid over signalen of ervaringen gepraat kan worden. Een luisterend oor en waar nodig een raadgever en verwijzer. Als vertrouwenspersoon ondernemen we zelf geen actie op het gebied van waarheidsvinding of mediation. We zijn geen psycholoog, noch advocaat. Wel kunnen we een klaagster of klager bijstaan om de weg te vinden naar de juiste hulpverlening, zowel binnen als buiten de kerk. Zonodig helpen we bij het doen van aangifte. Mocht het tot een procedure komen dan blijven we de benadeelde terzijde staan zolang dat wenselijk is. We zijn bekend met het klachtenprotocol binnen de kerk en kunnen behulpzaam zijn bij het bewandelen van die weg.

Hoe worden we een veilige gemeente?

Allereerst door er met elkaar over te praten en onbevooroordeeld te luisteren. Te praten ook over de verschillen in macht en wat dat kan doen zowel binnen gezinnen, in werksituaties en in de kerk. Door samen na te denken over grenzen en over risico's en hoe die te beperken zijn. Niet door krampachtig contacten te vermijden maar wel door zorgvuldig om te gaan met intimiteit. Een vertrouwelijk gesprek kan ook plaats vinden voor een raam, of tijdens een wandeling op een niet al te afgelegen plek bijvoorbeeld. Het is belangrijk om signalen serieus te nemen, maar ook om te beseffen dat wat we denken te zien niet altijd waar hoeft te zijn. Signalen die aan het denken kunnen zetten zijn bijvoorbeeld:

- Iemand wil niet meer met een activiteit meedoen en wil niet aangeven waarom.
- Iemand wil niet meer met een persoon te maken hebben en wil niet aangeven waarom.
- Iemand krijgt erg veel aandacht van iemand met een specifieke taak in de gemeente.
- Iemand zondert zich regelmatig af met een ander gemeentelid.
- Iemand wil graag alleen de crèche of een andere kinderactiviteit leiden.
- Iemand praat vaak over onderwerpen die met seks te maken hebben.

Belangrijk is om naar je intuïtie te blijven luisteren. Heb je twijfels, spreek die dan uit of neem contact op met ons voor een vrijblijvend advies.

Een veilige gemeente, moet veilig zijn voor iedereen. Als er signalen zijn wordt er vaak al gauw een keuze gemaakt voor dader of slachtoffer,

waarbij verschillen in opvatting kunnen ontstaan over wie dader en wie slachtoffer is. De veiligheid binnen de gemeente komt onder druk als leden zelf aan waarheidsvinding gaan doen en partij gaan trekken. Goed omgaan met signalen van misbruik vraagt om de afspraak dat we waarheidsvinding overlaten aan de daartoe gemachtigde kerkelijke organen of aan justitie. Het misbruik moet direct stoppen; maar de personen die er bij betrokken zijn, hetzij als slachtoffer, hetzij als dader, zijn meer dan dat en blijven leden van de gemeente. Zorgvuldig omgaan met elkaar is voorwaarde voor een veilige gemeente!

Vragen? U kunt ons bereiken via e-mail en telefoon:

Anneloes Steglich-Lentz

Jaap Lukasse

Tel. 06 2707 3657

06 1473 2625

e-mail: altsteglich@gmail.com

e-mail:

jaap.lukasse@gmail.com

PS Het is raadzaam een folder in kleur te maken met daarop een foto van de twee vertrouwenspersonen en die overal zichtbaar op te hangen en neer te leggen.